

Бранислав МИЛОСАВЉЕВИЋ

СЛОБОДАН БЈЕЛИЋ
(1920—1941)

*То су моји задаци,
остали нека се одморе,
говорио је Слободан,
одлазећи у најтеже акције.*

Постоје људске судбине које се својим токовима сливају у стварање једног новог света, има људи који своје срце једино земљи својој умеју да поклоне. Време није у стању да омеђи њихову патриотску постојаност, пролазност не успева да им заметне трагове. Сећање пуно дивљења и туге упућује својом свежином на племенитост и храброст. Храброст није привилегија неограничене славе и части, племенитост није врлина ретких или одлика посебно обдарених. Срећан је онај народ који своју судбину може да испреда херојствима малих, обичних људи.

И Слободан Бјелић, звани „Мура“, унео је своју младост у стварање једног новог света. Родио се 1920. године у сиромашној породици пекарског радника из Ваљева. Дечак је врло рано окусио горчину очевог зноја, којим је сиромашни пекар прехрањивао укућане. Често је плавокоси малишан трчкарао улицама града разносећи хлеб по богаташким кућама. Његове радосне плаве очи сијале су увек неисцрпним сјајем, и поред тога што у његовом дечијем царству није било играчки, безбрижних ручковима и шећерлема. Није ни могао да суди о томе ко му је помутио радост детињства, ко му је ускратио природно право да се макар у том добу осећа безбрижно срећан. Растао је у сенци немаштине и у дирљивом дечачком напору да помогне својој сиромашној породици. Још тада се у дечаку уврежила нејасна представа о нескладу који постоји у свету којим је окружен. По природи врло проницљив и живахан, дух Слободанов ће брзо те нејасне представе да осмисли здравим и јасним суочавањем са истинама које му живот поставља. Но то му није сметало да као хиљаде његових вршњака пронађе радост на вашаришту између направљених статива. Са необичним одушевљењем организовао је утакмице, обележавао игралиште, окупљао младе. У раним младићским данима испољавао је Слободан посебну наклоност према друговима. Улога коју је преузео на себе да у сукобима разних дечачких жеља про-

нађе праву меру, доказивала је Слободанову крајњу непристрасност и дивно осећање поштења. Као да је сиромаштво оплемењивало његову душу. Својим поступцима знатно је премашао схватања свога узраста, па ипак је, као вођа немирних и често неразумних младићских настојања, остајао миран, кротак и необично близак њиховим жељама. Увек је са чудном лакоћом успевао да спута настраност и неразборитост, да измири и зближи, захваљујући чему је стицао искрену наклоност и љубав својих другова. Никако није могао да подноси подређен положај слабих и нејаких, при чему је испољавао претерану одлучност да би их заштитио. Иначе се у бескрајној јурњави за лоптом ни по чему није разликовао од својих другова. Надметање снаге, брзине и вештине прихватао је и доживљавао као заједничку радост, у живом ритму фудбалске игре осећао је прави спортски занос.

Понекад је Слободан био подложен правим дечачким несташлукима. Био је у стању да са запањујућом лакоћом трчи по лучној огради старог грачанског моста. Широко отворене очи брижно су одобравале толику смелост свога друга, који је на висини од преко десет метара са осмехом изводио свој несташлук.

Неприметно су замирили смех и безбрижност на фудбалским пољанама поред Граца, време је наметало сасвим другачији интерес, тако да је Слободан својим немирним духом био упућен на мучне догађаје око себе. Захваљујући своме дару да аналитички прима утиске средине у којој постоји, он јасно и живо уочава наказности капиталистичког система. Слободан се већ као млади машински радник налази у жижи која прелама најбитније проблеме једног времена, постоји и ради на прагу стварања једног новог света коме се сасвим предаје. Предано се окреће идеалима радничког покрета, јер је врло брзо схватио и осетио његов снажан смисао. Један нови свет идеја и великих дела отвара широм врата одушевљеном младићу, који се у свом чистом заносу поистовећује са херојима слободе и правичности.

Своју потпуну приврженост револуционарним идејама Комунистичке партије Слободан доказује учешћем и штрајковима и демонстрацијама. Већ 1939. године својом храброшћу и изванредним смислом за организацију помаже штрајк ученика Средње пољопривредне школе. Веома му је блиска идеја побуне уперене против протекције, слабе исхране ученика и нечовечне експлоатације. Следеће године као учесник у демонстрацијама, млади „Мура“ се непосредно сукобљава са Калабићем.

За даље формирање снажног и живахног духа младог Слободана необично је важан долазак Жижице Јовановића „Шпанца“ и Ђуре Мештеровића у Ваљево. Њиховим доласком почела је значајна активност напредне омладине у граду. У групи којом је руководио Жижица налазио се и Слободан. Младић је пажљиво слушао о борби шпанског народа, подробно се суочио са освајачким тежњама фашизма и схватио неопходност припрема за одбрану своје земље.

Значајно је подвући да је Слободан 1939. године постао члан ФК „Будућност“, где се у то време окупљала напредна омладина. Клуб је на неки начин представљао училиште младих спортиста, који су први позив партије и СКОЈ-а прихватили са одушевљењем. 1941. године Слободан

постаје члан СКОЈ-а. Млади скојевац је у окупираном Ваљеву организовао саботаже против непријатеља, цепао немачке пропагандне плакате и пароле, при чему је испољавао неустрашивост и изузетну довитљивост.

10. августа 1941. године са групом од десет ваљевских омладинаца Слободан је отишао у партизане и ступио у колубарску чету. Један неукротив дух, једна чиста младалачка природа нису могли да схвате смисао робовања. Племенита душа младог родољуба била је јемство за јунаштва која је починио.

У првим данима борбе Слободан задивљује смелошћу и храброшћу. Учествоје у диверзантској акцији којом је онеспособљена ваљевска централа 141. године. Увек је у првим борбеним редовима. Често је изгледало да се Слободан плаши да нека акција прође без његовог учешћа. Непријатеља је врло често збуњивао својом безобзирном смелошћу, брзином и одлучношћу. Израставши у снажног момка, коме су бескрајне грачанске игре подариле гipкост и брзину, Слободан је са невероватном лакоћом савлађивао напор исцрпљујућих борби. Вечито у покрету и усредсређен на непријатеља, он је једном приликом, надгледајући терен према селу Паунама, запазио три Немца на коњима како воде заробљеног партизана.

Иамјући пуно смисла за брзе одлуке, „Мура“ није уопште оклевао. Збуњеним Немцима приредио је неочекиван сусрет са машинском пушком у рукама. Рањени Немци су безглаво нестали према Ваљеву, док је Слободан грлио свога радосног друга.

„Мура“ је волео своју земљу и свој народ. Изнад свега слободу. Управо због тога он задивљује својом храброшћу у борбама код Лајковца и Причевића, на Каменитовцу и Буковима. У Причевићу је са два друга заробио пет Немаца, припадника 125-ог немачког пука, (казнена експедиција). На Каменитовцу, Бачевцима и Буковима, када су Немци покушали да се пробију према Ужицу, „Мура“ је у бомбашкој групи учествовао у даноноћним борбама и опет показао своју безпримерну храброст заустављајући немачке тенкове.

Слободан је учесник сукоба са четницима октобра месеца 1941. године на речици Бањи код Петнице. Вешто је организовао заседу у коју је упао четнички командант Калабић. Слободан га затим спроводи у штаб бата-

Слободан Бјелић

љона у Бачевцима. Увидевши Слободанову изузетну храброст и предузимљивост, штаб батаљона поставља га за свога курира. Новембра месеца 1941. године Слободан је рањен на Каменитовцу. Када је колона рањеника кренула према Робајама, Слободан уступа своје место на колима и пут наставља пешице. Није био само храбар и неустрашив овај млади борац. Имао је широку племениту душу и топло људско срце пуно саосећања. Изнемогао и гладан занео је у једној кући у селу Равни, управо после повлачења наших јединица према Бачевцима, Буковима и Робајама. Уследила је уобичајена одмазда Немаца и четника. Том приликом ухваћен је Слободан, и са групом заробљених партизана одведен у Брежђе. После неколико дана сналажљиви Слободан успева да побегне. Међутим, јако исцрпљен и са незалеченом раном не успева да дође у додир са друговима, па поново бива ухваћен. Чувши за хватање Бјелић Слободана, званог „Мура“, четнички командант Калабић издаје наређење да се „Мура“ подвргне најгрознијим мукама у циљу признавања и одавања тајни. Четнички командант је превидео челичну вољу и младо срце препуно љубави и вере. Идеја људске слободе и једнакости, убеђење у снагу и победу идеала преплавили су душу младог јунака. „Мура“ није проговорио. Издржао је муке које премашују машту и најрафиниранијих инквизитора — био је поткован коњским потковицама у селу Крчмару.